

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

*Overgangsrecht Omgevingswet:
Wegwijs in het labirint*

Actualiteitendag Vereniging voor Milieurecht
28 maart 2024

mr. dr. Constantijn Hageman (BZK)

1

Overgangsrecht: algemene uitgangspunten

- Afweging tussen verschillende doelstellingen:
 - zo snel mogelijk over naar nieuwe stelsel
 - waarborgen bestaande rechten
 - voorkomen rechtsvacuüm en dubbel regime

2

2

1

Overgangsrecht in twee gedaantes

- Overgangsrecht vanwege omklapmoment
- Overgangsrecht van belang voor de toepassing van nieuwe instrumenten en wettelijke verplichtingen (de overgangsfase)

3

3

Vindplaatsen

Overgangsrecht vanwege omklapmoment

- Invoeringsregelgeving
 - Hoofdstuk 4 Invoeringswet Omgevingswet
 - Hoofdstuk 8 Invoeringsbesluit Omgevingswet
 - Hoofdstuk 4 Invoeringsregeling Omgevingswet
- Hoofdstukken in de verschillende Aanvullingswetten, -besluiten en -regelingen

Overgangsrecht voor overgangsfase

- Hoofdstuk 22 Omgevingswet
- Hoofdstuk 8 Bbl, Hoofdstuk 12 Bkl, Hoofdstuk 15 Ob
- Hoofdstuk 7 Invoeringsbesluit (bruidsschat omgevingsplan)
- Bal en Bbl: direct geregeld bij de betreffende algemene regel

Laatste loot aan de stam: de **Vangnetregeling Omgevingswet**

4

4

2

Onderwerpen

- Overgangsfase: uitzonderingen en termijnen
- Overgangsrecht voor lopende procedures
- Overgangsrecht voor vergunningen en ontheffingen
- Overgangsrecht voor sanctiebesluiten
- Overgangsrecht voor activiteiten die onder algemene regels vallen
- Aanvullend overgangsrecht in de Vangnetregeling Omgevingswet

5

5

Overgangsfase: beleidsdocumenten

- Omgevingswet stelt omgevingsvisie verplicht voor gemeenten, provincies en Rijk
- Verplichting voor gemeenten uitgesteld tot 1 januari 2027 (art 4.9 IOw)
 - milieubeleidsplan, verkeer- & vervoersplan en RO-structuurvisie blijven gelden
 - gemeente kan eerder omgevingsvisie vaststellen
- Gelijkstelling als omgevingsvisie al voor inwerkingtreding Ow is vastgesteld
- Andere beleidsdocumenten? Gelijkgesteld met onverplicht programma:
 - voor zover aan Ow-vereisten voor programma's is voldaan (art 4.11 IOw)

6

6

Overgangsfase besluitvorming

- Gemeenten - op **1 januari 2032** geldt dat:
 - omgevingsplan 'nieuwe stijl' moet zijn vastgesteld/art. 122 Gemeentewet van toepassing is op lokale verordeningen (art. 22.4 Ow)
 - de eis van 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties' ook geldt voor tijdelijk deel omgevingsplan (art. 22.5 Ow)
 - alle regels in het niet-tijdelijk deel moeten staan (incl. bruidsschat) (NvW, art. 22.6 Ow)
 - omgevingsplan verplicht moet worden geactualiseerd als buitenplanse OPA's 5 jaar onherroepelijk zijn (art. 22.5)
- Waterschappen: op **1 januari 2026** moet waterschapsverordening zijn vastgesteld.
- Rijk en provincies: tot **1 januari 2032** hoeft projectbesluit niet te voorzien in wijziging van het omgevingsplan
 - geldt als omgevingsvergunning voor buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) (art. 22.16 Ow)

7

7

Overgangsfase: tijdelijk deel omgevingsplan

Per 1 januari gelden als tijdelijk onderdeel van het omgevingsplan:

- a. ruimtelijke besluiten (besluiten ex artikel 4.6, eerste lid, van de Invoeringswet Omgevingswet);
- b. kaarten en besluiten ex artikel 3.5 Aanvullingswet bodem Omgevingswet;
- c. regels waarvoor op grond van artikel 22.2, eerste lid, is bepaald dat ze tijdelijk deel uitmaken van het omgevingsplan (= bruidsschat).

8

8

4

Overgangsrecht lopende procedures

- **Besluiten op aanvraag (art. 4.3. IwOw):**
 - aanvraag ingediend voor inwerkingtreding Omgevingswet => oude recht van toepassing tot besluit onherroepelijk wordt (m.u.v. lex silencio)
- **Ambtshalve te nemen besluiten (artt. 4.4 en 4.5 IwOw):**
 - ontwerp ter inzage gelegd voor inwerkingtreding Omgevingswet (afd. 4.3 Awb) => oude recht van toepassing tot besluit onherroepelijk wordt;
 - besluit bekendgemaakt voor inwerkingtreding Omgevingswet (titel 4.1 Awb) => oude recht van toepassing tot besluit onherroepelijk wordt
- **Daarna wordt het besluit:**
 - gelijkgesteld met een besluit onder de Omgevingswet; of
 - van rechtswege onderdeel van omgevingsplan (of waterschapsverordening)

9

9

Overgangsrecht vergunningen en ontheffingen

- Bestaande vergunning of ontheffing voor activiteit die:
 - vergunningplichtig is onder de Ow => geldt als omgevingsvergunning Ow voor die activiteit (art. 4.13, eerste lid, IwOw)
 - niet vergunningplichtig is onder Ow => geldt als maatwerkvoorschrift (art. 4.13, derde lid, IwOw)
- Activiteit die door invoering Ow vergunningplichtig is geworden:
 - heeft 2 jaar vergunning van rechtswege
 - mits activiteit onafgebroken rechtmatig werd verricht en in aard en omvang niet is gewijzigd
 - uitzonderingen in Invoeringsbesluit (art. 8.1.8 e.v.)
 - o.a. lozen en bepaalde omgevingsvergunningen beperkte milieutoets (OBM)

10

10

5

Overgangsrecht bedrijven met meerdere MBA's

- Ow voorziet in stelselwijziging van vergunningplicht voor inrichtingen naar vergunningplicht voor milieubelastende activiteiten
- Heeft tot gevolg dat sommige activiteiten binnen een bedrijf wel en andere niet vergunningplichtig zijn:
 - oude vergunning wordt omgevingsvergunning Ow voor vergunningplichtige deel
 - oude vergunningvoorschriften worden vergunningvoorschriften of maatwerkvoorschriften
 - =afhankelijk van de vraag voor of ze gelden voor gelden voor een onder de Ow vergunningplichtige activiteit.

11

11

Overgangsrecht sanctiebesluiten

Art. 4.23 IwOw

- Gedifferentieerd overgangsrecht, mede afhankelijk van de aard van het sanctiebesluit
- Uitgangspunt: op opgelegde sanctie blijft oude recht van toepassing tot:
 - onherroepelijk worden en feitelijke tenuitvoerlegging, of
 - moment van intrekking dan wel vervallen beschikking.
- Gelijkstelling met besluit uit nieuwe recht niet nodig (= uitsterfregime)
- ABRvS: artikel 4.3 IwOw geldt ook reeds ingediende aanvragen om een handhavingsbeschikking (ECLI:NL:RVS:2024:246)

12

12

Overgangsrecht algemene rijksregels

- Uitgangspunt: onmiddellijke werking, 'tenzij'
- Generieke 'tenzij' voor Bal-bepalingen (art. 8.1.6 IbOw)
 - op grond van oud recht (o.a. Activiteitenbesluit milieubeheer) gestelde uitzondering of voorwaarde blijft voor H3-Bal activiteiten nog 2 jaar gelden
- Verder specifieke 'tenzij's' geregeld in samenhang met de regel zelf
 - Bijvoorbeeld artikel 4.287a Bal: emissiegrenswaarde lucht geldt eerste 4 jaar niet voor solderen van metalen

13

13

Overgangsrecht voormalige rijksregels

- **Besluit kwaliteit leefomgeving (par. 5.1.4):**
 - instructieregels voor o.a. geluid en geur door activiteiten
 - omgevingsplan moet in beginsel standaardwaarden bevatten (voorheen: Wet milieubeheer)
 - geen eerbiedigende werking: omgevingsplan moet direct voldoen
- Activiteiten vallen nu onder **tijdelijk deel omgevingsplan** (bruidsschat, par 22.3.4 e.v.)
- wijzigingen aan de orde bij 'overhevelen' regels naar nieuw deel omgevingsplan
 - 2-zijdige Bkl-instructieregels kunnen beperking geven om 'gevoelige' activiteiten met omgevingsvergunning voor buitenplanse OPA toe te staan

14

14

Vangnetregeling Omgevingswet

- Bevat aanvullingen op het overgangsrecht in de Invoeringswet en Aanvullingswetten:
 - verduidelijking begrip 'oude recht' bij overgangsrecht voor Wabo-aanvragen
 - aanvullingen op de bruidsschat (werking geluidregel uitgezonderd voor geluid van 110kV hoogspanningsverbindingen)
 - aanvullingen Aanvullingswet geluid Omgevingswet (berekenen gecumuleerd geluid)

15

15

Dank voor uw aandacht

- > Vragen?

16

16